

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Document: *Archeologische Quicksan*
Project: *Geerling 2, Bovenkarspel, gemeente Stede Broec*
Adviesnummer: *13179*
Opsteller: *drs. C.M. Soonius, regio archeoloog*
Datum: *05-06-2013*

Op verzoek van de gemeente Stede Broec is gekeken naar het archeologisch aspect met betrekking tot de uitbreiding van een kassencomplex ten noorden van de Geerling 2 te Bovenkarspel (afb. 1).

Afb. 1. Globale ligging uitbreiding kassen buiten het bouwblok (rode lijn) op Google Earth.

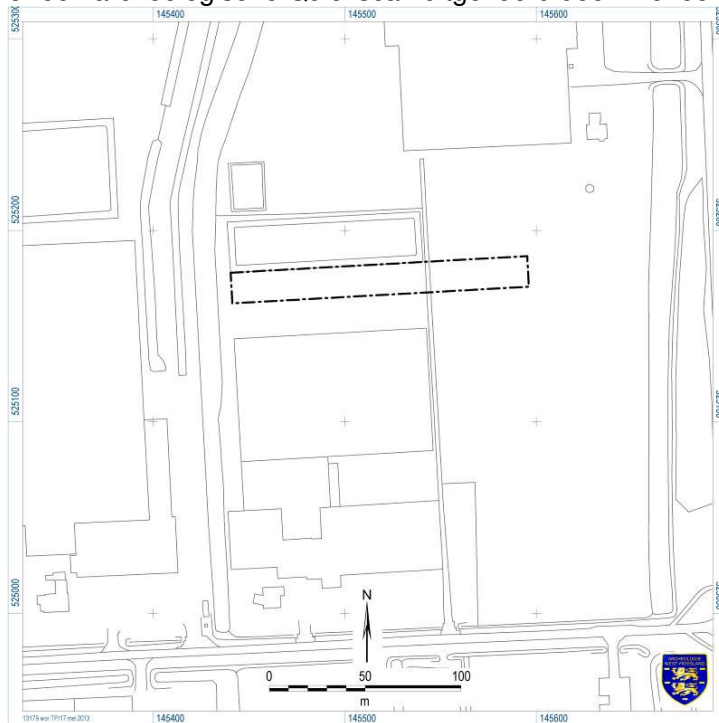
Het Bestemmingsplan 'Landelijk gebied 2010' is in 2011 vastgesteld (Vollmer & Partners, 2011). Hierbij zijn bouwblokken gedefinieerd waaraan geen dubbelbestemming Waarde-Archeologie is toegekend. Buiten de bouwblokken geldt een dubbelbestemming Waarde-Archeologie.

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius; 0299-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

Op grond van de verwachte waarden is het gewenst dat voor ontwikkelingen, die op grond van het vigerend bestemmingsplan als nieuwe ontwikkelingen zijn aan te merken, een nadere archeologische verkenning plaatsvindt. Ook voor het roeren van grond, anders dan als normale groundbewerking, dient een afweging t.o.v. de mogelijke archeologische waarden plaats te vinden. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het graven van sloten of diepploegen

Aangezien er nog geen nota archeologiebeleid is vastgesteld met een bijbehorende beleidsadvieskaart waarop vrijstellingen voor archeologisch onderzoek staan aangegeven, is er een archeologische Quicksan uitgevoerd door Archeologie West-Friesland

Afb. 2. Uitbreiding kassen buiten het bouwblok (zwarte stippellijn) op topografische ondergrond.

Archeologische quickscan

Bestaande situatie en geplande ingrepen

Het plangebied is in agrarisch gebruik (afwisselend akker en grasland). In de toekomst wil de fa. E. de Wit & Zn BV een uitbreiding van kassen realiseren buiten het in het bestemmingsplan gedefinieerde bouwvlak. De uitbreiding van het bouwvlak staat aangegeven op afb. 2 en heeft een omvang van 2.325m² (15 x 155m). De totale uitbreiding van kassen heeft een oppervlakte van 4.030 m². Het is onbekend of er voor deze uitbreiding van bebouwing watercompensatie noodzakelijk is. Hier is in onderhavige quickscan niet vanuit gegaan.

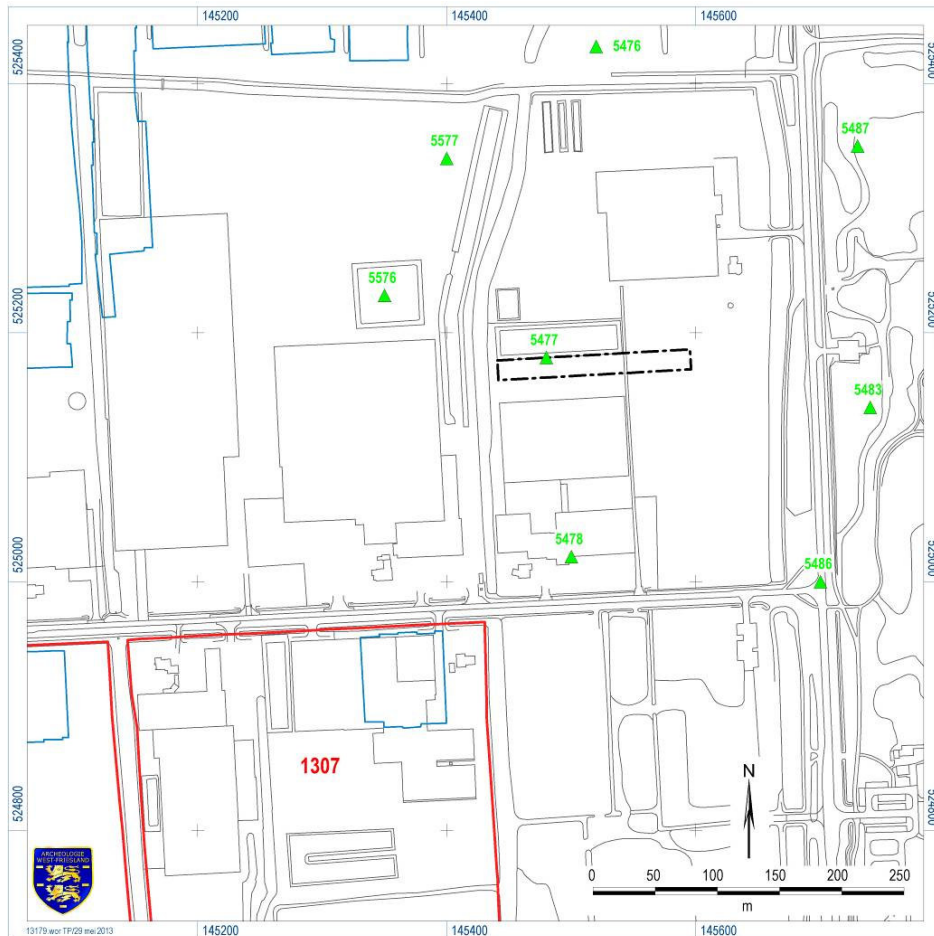
Archeologische en historisch-geografische waarden in (de omgeving van) het plangebied

Het plangebied ligt ten noorden van de Geerling. Ten zuiden van de Geerling bevindt zich het archeologisch Monument Het Grootslag (een terrein van zeer hoge archeologische waarde 20A-003, monumentnummer 1307: afb. 3). Op dit terrein bevindt zich een nederzittingscomplex uit de Bronstijd. Het 70 ha grote gebied is destijds uit de ruilverkaveling gehouden.

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

**Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten
Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec**

In het kader van de ruilverkaveling het Grootslag is in de jaren '70 van de vorige eeuw een archeologische veldkartering uitgevoerd door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). In het plangebied en de directe omgeving van het plangebied zijn diverse oppervlaktevindplaatsen bekend. Het betreft zowel materiaal uit de Bronstijd als uit de Late Middeleeuwen (ARCHIS-waarnemingsnummers 5477, 5478, 5483, 5486 en 5487: afb. 3).

Afb. 3. Uitbreiding kassen buiten het bouwblok (zwarte stippellijn) op de huidige topografie met het Archeologisch Rijksmonument Het Grootslag (rode lijn: monumentnummer 1307), de opgravingen (blauwe lijnen) en de ARCHIS-waarnemingen (groene driehoek met waarnemingsnummer).

In 2006 is een archeologische verwachtingskaart van het gebied De Streek (West-Friesland Oost) vervaardigd (De Boer & Molenaar, 2006). De Streek kent een tamelijk uitgebreide historie wat betreft het Bronstijdonderzoek. Resultaten hiervan (m.n. ruimtelijke overzichtsgegevens: luchtfoto's, opgravingen, bekende vindplaatsen) zijn samengevoegd en geïntegreerd in enkele kaartbijlagen.

Voor De Streek is een gedetailleerd verwachtingsmodel opgesteld voor twee archeologische perioden: Bronstijd en Middeleeuwen. Voor het plangebied geldt een middelhoge (geel) en lage (groen) archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd. Voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen geldt een lage archeologische verwachting.

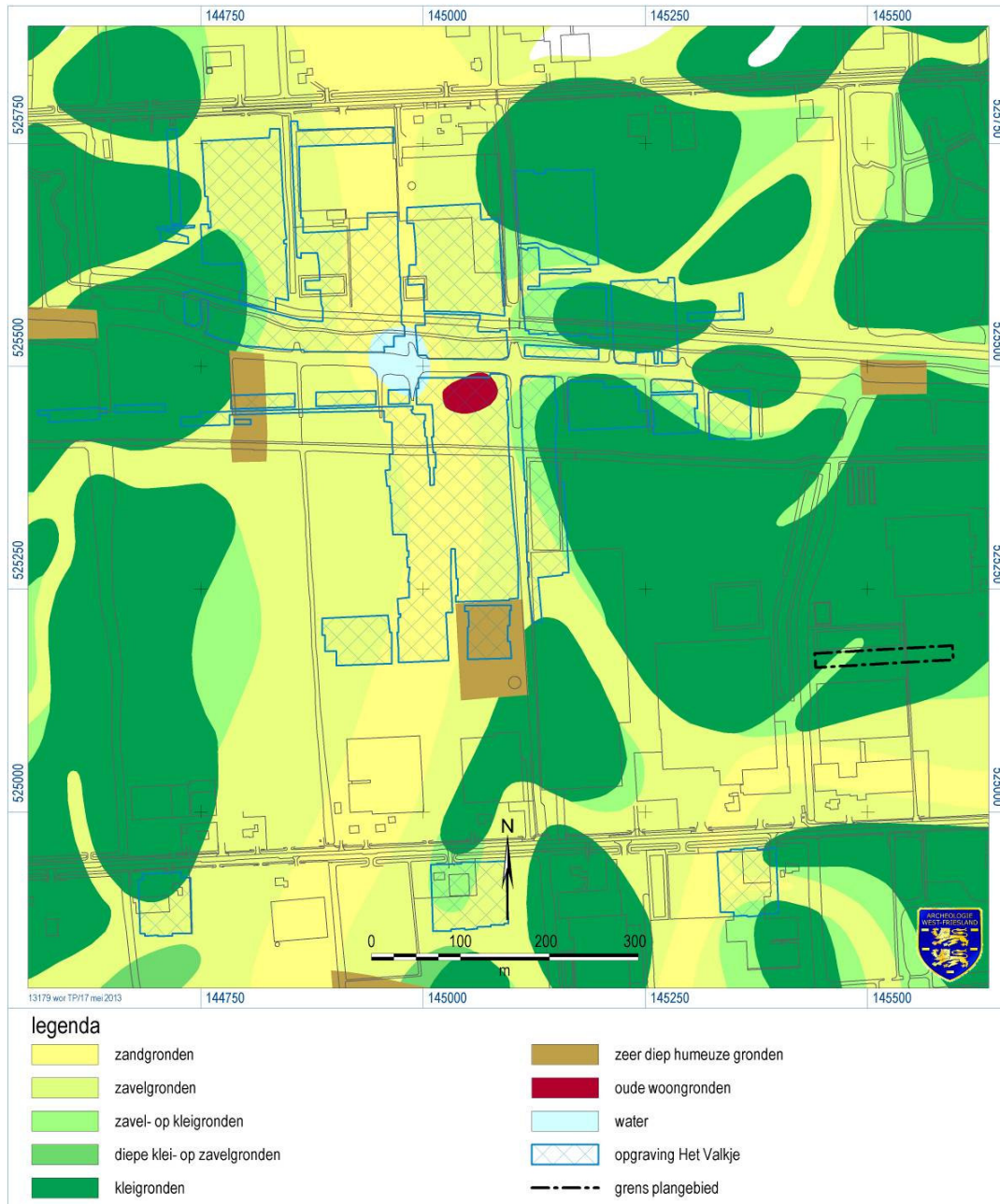
Het verwachtingsmodel voor vindplaatsen uit de Bronstijd is gebaseerd op de bodemkaart van Ente (afb. 4). De zand- en zavelgronden hebben een hoge archeologische verwachting

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius; 0299-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

**Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten
Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec**

gekregen, de zavel- op kleigronden een middelhoge archeologische verwachting en de kleigronden een lage archeologische verwachting. Recent onderzoek in Enkhuizen heeft uitgewezen dat het kweldergebied ook bewoond werd.

Afb. 4. Uitbreiding kassen buiten het bouwblok (zwarte stippellijn) op de bodemkaart van Ente (1963).

In 2010 en 2011 hebben twee archeologische veldonderzoeken plaatsgevonden ten plaatse van resp. Geerling 4b (Leuvering, 2012: onderzoeksmelding 41317) en Geerling 4 (Exaltus, 2011: onderzoeksmelding 46642). Het Inventariserend Veldonderzoek bestond in beide gevallen uit een karterend booronderzoek en volgde uit het bureauonderzoek naar de archeologische waarde in plangebied Geerling 4 te Bovenkarspel (Den Boon, 2009:

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius; 0299-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

**Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten
Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec**

onderzoeksmelding 38090). De in het bureauonderzoek aangegeven archeologische verwachting is als volgt gespecificeerd:

Periode	Verwachting
Nieuwe Tijd	Laag
Late Middeleeuwen	Hoog
Vroege Middeleeuwen	Laag
Romeinse Tijd	Laag
IJzertijd	Laag
Bronstijd	Hoog
Neolithicum	Laag
Mesolithicum	Laag
Paleolithicum	Hoog

De archeologische verwachting is bepaald op basis van de Indicatieve kaart voor Archeologische waarden en andere landelijke kaarten (allen schaal 1:50.000). Er is geen gebruik gemaakt van de bodemkaart van Ente of de verwachtingskaart van West-Friesland Oost.

Het plangebied is volgens het bureauonderzoek bewoond geweest vanaf de Bronstijd. Gedurende de IJzertijd en de Romeinse Tijd heeft er mogelijk minder bewoning plaats gevonden. Uit deze tijd zijn weinig archeologische resten bekend in het plangebied en de omgeving. Vanaf de Middeleeuwen mag er meer bewoning verwacht worden, gezien de toename van archeologische waarnemingen en vondsten in en rond het plangebied. De waarden die verwacht kunnen worden in het plangebied bestaan uit huisbouw, agrarisch gebruik, funderingen, waterputten, akkers en afval. Beide veldonderzoeken (Exaltus, 2011; Leuving, 2012) hebben uitgewezen dat de bodem niet meer intact was en tot grote diepte geroerd was. Er is geen nader onderzoek ter plaatse van deze plangebieden aanbevolen.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de bodemkaart van Ente en de archeologische vindplaatsen in de directe omgeving geldt voor het plangebied een middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd. Deze bevinden zich direct onder de bouwvoor. Vanwege de resultaten van het veldonderzoek dat recentelijk is uitgevoerd op Geerling 4 en 4b is ten behoeve van onderhavig advies een veldtoets uitgevoerd. Als blijkt dat het bodemprofiel niet intact is, kan de archeologische verwachting naar beneden worden bijgesteld.

Veldtoets

Op 4 juni 2013 is een kort veldbezoek gebracht. Het perceel is in gebruik als grasland en er zijn geen duidelijke hoogteverschillen aanwezig. Het perceel wordt in het noorden begrensd door een waterbassin en in het zuiden door een kas (afb. 5).

Om de archeologische verwachting en de mate van intactheid van het bodemarchief te toetsen zijn 7 boringen verricht in een west-oost lopende raai (zie afb. 6).

De bouwvoor varieert in dikte tussen de 30 en 65 cm en bestaat uit donkerbruingrijze kalkrijke matig humeuze uiterst siltige klei. Hieronder bevindt zich een menglaag, waarin de ondergrond in brokken aanwezig is. Deze laag, alsmede het kalkrijk zijn van de bouwvoor wijst op egalisatie van het perceel. Vanaf ca 50-70 cm beneden maaiveld bevindt zich de natuurlijke ondergrond. Deze bestaat uit lichtbruingrijze kalkrijke matig tot sterk siltige klei. Deze klei is matig stevig tot matig slap, hetgeen betekent dat de rijping van de klei niet vergevorderd is. Er zijn geen vegetatiehorizonten of laklagen binnen 2 m beneden maaiveld aangetoond.

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

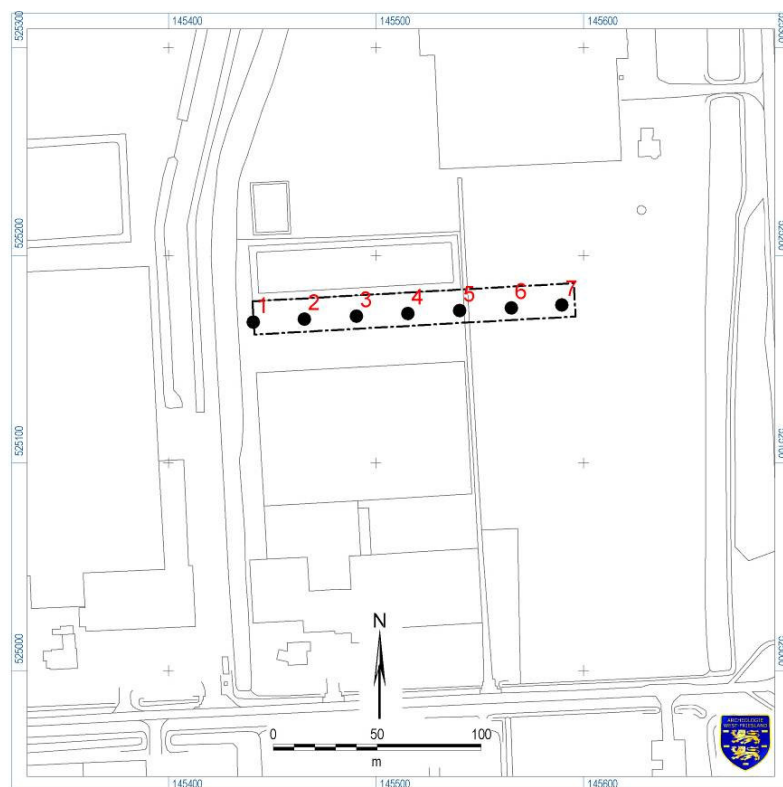
Bereikbaar: Carla Soonius; 0299-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Uit de boringen komt naar voren dat het oorspronkelijke bodemprofiel is afgetopt door egalisatie. De natuurlijke kleilaag is tevens niet goed gerijpt en was in de Bronstijd vermoedelijk niet geschikt voor bewoning.

Afb. 5. Overzichtsfoto plangebied tijdens veldtoets op 4 juni 2013

Afb. 6. Boorpuntenkaart veldtoets.

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius: 0299-/252589/06252-72867, c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 0229-252587/06304-68593/ m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

Conclusie en advies

De bodemingrepen tezamen hebben een omvang van 4.030 m². Hiervan ligt 2.325m² buiten het in het bestemmingsplan aangegeven bouwvlak. De omvang van de voorgenomen ingreep ligt boven de 500m². Voor het plangebied geldt een middelhoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd.

Op grond van de resultaten van het archeologisch veldonderzoek ter hoogte van de Geerling 4 en 4b is een veldtoets uitgevoerd op 4 juni.

Tijdens de veldtoets zijn 7 boringen gezet tot maximaal 2 m –Mv. De top van het oorspronkelijke bodemprofiel is verstoord door recente grondwerkzaamheden. De onderliggende kleien zijn niet goed gerijpt en daardoor tevens minder geschikt voor bewoning in de Bronstijd.

Op basis van de resultaten van de veldtoets kan de middelhoge archeologische verwachting naar beneden worden bijgesteld. Mogelijk zijn diepere sporen nog intact.

Archeologie West-Friesland adviseert het plangebied vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie. Nader archeologisch onderzoek is niet noodzakelijk.

Indien men tijdens de uitvoer van de grondwerkzaamheden onverwachte vondsten doet, dienen deze (conform Monumentenwet 1988) onverwijld te worden gemeld bij Archeologie West-Friesland (0229-252589 of 06-25272867). Een archeoloog van Archeologie West-Friesland kan dan de noodzakelijke waarnemingen doen. Een dergelijke toevalsvondst zal geen consequenties hebben voor tijd of geld in het project en zal de werkzaamheden niet onnodig belemmeren.

Bronnen

ARCHIS

Boer, G.H. de & S. Molenaar, 2006. West-Friesland Oost, provincie Noord-Holland: een archeologische verwachtingskaart. *RAAP-rapport 1290*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Boon, L. den, 2009: Geerling 4 te Bovenkarspel, gemeente Stede Broec: Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied, CENH-rapport 171, Haarlem.

Ente, P.J., 1963. Een bodemkartering van het tuinbouwcentrum 'De Streek'. *De bodemkartering van Nederland*, deel XXI. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Exaltus, R., 2011. Bovenkarspel, Geerling 4. Gem. Stede Broec (NH.). Een Karterend Archeologisch Booronderzoek. Steekproefrapport 2011-04/07. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Leuving, J.H.F., 2012. Inventariserend Veldonderzoek, karterend booronderzoek, Geerling 4b te Bovenkarspel. Project S100146. Synthesgra, Doetinchem.

Vollmer & Partners, 2011. Voorontwerp bestemmingsplan Landelijk gebied 2010 Stede Broec. Vollmer & Partners, Utrecht.